

wingis 'ardorós', i *gorm* 'xuclador', eslau comú *gorëti* 'cremar', indoïrani *g(h)arma-* 'flameig'; i l'hispano-cèltic *GORARE que vaig establir com a base del port. i cast. dial. *gorar* 'covar' en el DECH (III, 418, s. v. *huero*) partint de l'irl. ant. *gorim* 'jo escalfó', i bretó *gor* 'calor'.

¹ Recordem que també hi ha elements pre-romans d'aquest compartiment en gascó, aplegats tots en PVArGc, p. 759 (marcats Ac i Ab) i que no manquen alguns NLL indoeuropeus a Mall. (vol. I, 72, 10 1263) i una inscripció a Eivissa: fruit de raids indoeuropeus a les Illes (veg. ara els arts. *Mallorca* i *Tagomago*).

Garonda, mall., veg. vol. I, 160-161; i cf. l'art. pre-¹⁵ cedent

GARÒS

Poble del mun. d'Arties (Vall d'Aran), situat a la dreta de la Garona i aigua avall d'aquesta vila. Pel Nord està dominat pel *bonny de Garòs* que forma part de la serra d'Estanyans (*Gran Enc. Cat.*, s. v.). Si anem Garona amunt, després del trajecte planer de Betrán,²⁵ Escunyau i Casarill, la ribera del riu puja fortament, sota la plataforma eminent on veiem alçar-se les cases i l'imponent campanar de Garòs.

ETIM. Si bé manca documentació antiga d'aquest NL, la seva etimologia sembla poder explicar-se en relació amb la dels pobles de *Gallur* (Aragó), situat vora l'Ebre i més amunt de Saragossa, i *Gallués* (Navarra), a la vall de Salazar (Madoz VIII, 286, s. v.), l'origen dels quals ja fou estudiat per JCor. en *E.T.C.* (II, 199-200, 205). En tots aquests NLL es tracta de l'arrel basca *gall(or)* 'altura', 'cim' (cf. Azkue, *Dicc.*, 313, s. v. *gailor*, *gailur*), cosa que correspon perfectament amb la situació topogràfica del poble de *Garòs*, el qual es troba a 1115 m. d'altitud en terreny muntanyós (*N.C.E.C.*, 177, s. v.). Cal partir, doncs, d'una base bascoide GALLOTZE (> GALLOSSE > *Garòs*). Veg. l'art. *Galleuda*, supra.

Notem així mateix l'homònim *Garòs* dels B. Pyr. (o° d'Arzacq), que ja apareix escrit *Guaròs* en un document de l'any 1342 (Raymond, *Dict. Topogr. des* ⁴⁵ *B-Pyr.*, s. v.). Ph. R.

¹ Com és sabut en aranès (i en el gascó en general) la -LL- etimològica evoluciona a -r- (*EntreDL* II, 18). Veg. també *E.T.C.* II, 201, nota 10.

GARRAF

L'antic castell i poblet agregat al te. de Sitges que ha donat nom a les Costes de *Garraf*, preses moder-⁵⁵ nament com a base del nom de la comarca de la Costa de Ponent.

PRON.: *gəraf* oït a St. Pere de Ribes, a La Sentiu i altres llocs, 1916, 1929 etc.

MENCIONS ANT. 1011: «in *Eraprugnanum* --- in ⁶⁰

ipso Garrafo ---» (*Cart. St. Cugat* II, 81; Mas, N.H. *Bna.*, 225); 1163: «dotació del monestir de Sant Vicenç de *Garraf*» (MiretS., *BABL* II, 261); 1178: *Garraf* (*Cart. St. Cugat* III, 370; Mas, *op. cit.* v, 32); 1359: *Garraf* (*CoDoACA* XII, 31); 1363-1373: *Garraf* començament de la línia de termenals de la «vegueria de Barchinona e Vallès» (segons un ms. del Vaticà) (*ZRPb.* XIII, 99); 1390: «la vegueria comença a *Garraf*, dins en la mar» (*InvLC*, s. v. *dins*); en dos docs. de 1606: «Casa o torra de *Garraf*» (*BABL* II, 16, 17).

HOMÒNIMS O PARÒNIMS. (2) Puig de *Garrafa*, 461 alt. a Mallorca, a Andratx, r. de Calvià (Masc. 24D1). (3) *Pla de gərafə* en els turons de Besora de Ripollès (1953, XIII, ape. p. 3). Han de ser-ho també dos NLL castellans del Nord: (4) *Garrafe de Torio*, mun. uns 12 k. al N. de la ciutat de Lleó; i (5) atesa la forma antiga, *Garray*, poble cap al Nord de la prov. de Sòria, prop de Numància i del límit antic entre Castella i Navarra: com sigui que apareix en la forma *Garrabe* en docs. de 1016 (Mz.Pi., *Orig.* I, p. 505).

ETIM. Un nom en -af suscita tot seguit la idea d'un arabisme, que ja se'n registra més d'un en la toponímia entorn de *Garraf*: *Jafre*, *Calafell*, *St. Pere Molanta*, *St. Boi d'Alcalà*, *Gelida* etc. I se'n troba algun més en docs. antics, de cap a Eramprunyà; tampoc ens sobten gens a Mallorca, però sí la latitud del (3) i la dels dos noms castellans; per més que hi tenim a la vora *Calatañazor* (*qal^oa^t an-nusúr*), arabisme famós; i algun de menys notori però no menys clar. Es comprèn que Mz.Pi. (que altrament fou sempre tan refractari a admetre arabismes) digués que serien pre-romans, citant-hi juntament el madrileny *Getafe*; amb tot i que la -f- ja mostrava que no podien ser cèltics ni ibero-bascos *Getafe*, ni un *Cestafe* alabès, 18 k. al Nord de Vitoria.

Però val a dir que l'estructura de tots aquests noms coincideix massa amb la dels intensius aràbics, tan abundosos, amb geminada i *ā*, perquè puguem creure gaire en aquest «pre-romà» en -AFFE, tan apriorístic; no cal dir que recorden tants NLL aràbics en -af(e) com *Ajarafe*, *Rafelguaraf* etc. que és increïble que no hi tinguin cap afinitat. I si és que ell pensa en el basc *garai* ('a dalt'), és clar que no sols la forma catalana sinó també la del nom lleonès, i la forma antiga, *Garrabe*, del numantí, ho descarten del tot. Després d'alguns dubtes (recollits en aquell article) hem vist que *Calaf* també és verament aràbic.

I aquí hi ha una etim. aràbiga satisfactòria: en l'arrel *grf* 'agafar fort', 'poar, treure aigua'. Que ha donat realment l'intensiu que satisfà: *gərafə*, ben registrat com NP, tant entre els beduïns del Nedjd (Hess, 43a) com entre els algerians (*GGAlg.*, 156a); de la mateixa arrel hi ha *Gàrif* i el seu dim. *Guráíf*. De fet també el trobem entre els moros d'Espanya: «*Redoan e Garaf*» consten com els noms d'uns enviats del rei de Granada al de Castella, en l'a. 1344 (*BABL* IV, 215). Del mateix ve un NP *Garfi*, -iya, format amb l'adj. nisba: d'aquí *Gomir Garfies*, propietari que donaria nom a un lloc del te. d'Alòs de Balaguer (en doc. de